

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatkeko

j) muussa roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvitysryhmä on kuvannut nykytilaa ja koulutuksen järjestäjien, rehtoreiden ja sidosryhmien näkemyksiä hyvin. Koska selvityksen taustakyselyn vastaajamäärä on jäänyt varsin alhaiseksi, on todennäköistä, että vastausjakaumat eivät kata edustavasti kaikkien lukioiden ja lukiokoulutuksen järjestäjien tai korkeakoulujen näkemyksiä.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomit eivät ole nykyisellään saavutettavissa yhdenvertaisesti Suomen eri lukioiden, joten diplomien tarjonnan velvoittavuus ja etäopintoina suoritettavien diplomien tarjoaminen kaikille kiinnostuneille edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Karvi haluaa kuitenkin erityisesti muistuttaa, että etänä ja lähiopetuksena diplomeja suorittavat opiskelijat eivät ole jatkossakaan keskenään täysin yhdenvertaisessa asemassa. Kehittämistyössä on myös tärkeää huomioida eri kieli- ja muut erityisryhmät ja niiden tarpeet, kuten selvityksessä todettiin.

Diplomien kehittäminen yhteistyössä kehittäjälukioiden kanssa voi lisäksi johtaa taito- tai taideaineissa lukiokoulutuksen tarjonnan eriytymiseen, jos diplomien myötä esim. liikunta-, kuvataide- tai musiikkilinjoilla opiskelevien saama taito- ja taideaineiden opetus ja jatko-opintomahdollisuudet paranevat. Toisaalta on mahdollista, että harvinaisempien diplomien tarjoaminen voi lisätä pienten lukioiden vetovoimaisuutta.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomeja kehittämällä on mahdollista kehittää koulutusjärjestelmän nivelvaiheita toimivammiksi ja monipuolisemmiksi sekä edistää siirtymää korkeakouluihin.

Lukiodiplomien arvioinnin yhteismitallisuus on avain niiden tunnustamiseen esimerkiksi korkeakouluvalinnoissa. Kuten selvitysryhmä toteaa, arvioinnin yhdenmukaistamiseksi on tarpeen yhtenäistää ja kuvata läpinäkyvästi lukiodiplomien tehtävä, tavoitteet, sisältö ja arvosanakriteerit. Diplomien arviointia yhdenmukaistettaessa ja kehitettäessä on kuitenkin huolehdittava siitä, että arviointi ei formalisoi diplomien toteuttamismahdollisuuksia liikaa, jotta ne jatkossakin kannustaisivat monimuotoiseen tekemiseen ja harrastuneisuuden osoittamiseen. Yhdenvertaisuus ei edellytä samaan muottiin puristamista.

Lukiodiplomien sisältöjen ja kriteerien kehittämiseksi ja arvioinnin yhteismitallisuuden ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi tarvitaan Opetushallituksen johdolla toteutettavaa yhteistyötä ns. ohjaajalukioiden verkoston ja ainejärjestöjen lisäksi myös korkeakoulujen kanssa. Tämä edistäisi myös diplomien tunnettuutta ja hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

Mikäli lukiodiplomeista siis tulee osa ylioppilastutkintoa, diplomien arviointia varten tarvitaan valtakunnallinen arviointijärjestelmä, kuten kohdassa B on esitetty.

Koska lukiodiplomit on tarkoitus rinnastaa muihin ylioppilastutkinnon arvosanoihin, arviointiasteikon olisi luontevaa olla vastaava kuin ylioppilastutkinnossa. Arvioinnin jatkokehittämisessä tulisi myös ottaa kantaa siihen, onko lukiodiplomien arvosanoja jatkossa mahdollisuus korottaa.

Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä arvioinnin kehittämisen näkökulmasta olisi tärkeää arvioida lukiodiplomien arvioinnin luotettavuutta ja yhteismitallisuutta riippumattoman arvioijan, kuten Karvin toimesta.

Opiskelijan arvioinnin oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on lisäksi tärkeää varmistaa opiskelijoiden yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta sekä kehittää systemaattisesti etä- ja lähiopetusta saavien opiskelijoiden arvioinnin yhdenmukaisuutta niin yleis- kuin

erityistehtävälukioissa. Tämä edellyttää erityisesti alkuvaiheessa resursseja etäopetuksen pedagogisten ratkaisujen kehittämiseen niin, että myös etänä suoritettavissa diplomeissa voidaan turvata riittävä yksilöllinen ja henkilökohtainen ohjaus.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien yhteismitallistaminen ylioppilastutkinnon muiden aineiden kanssa edellyttää diplomien järjestämisen ja arvioinnin voimakasta kehittämistä, kuten selvitysryhmä esitti. Tähän liittyviä huomioita Karvi on esittänyt edellisessä kohdassa C.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että lukiokoulutuksen järjestäjät veloitettaisiin järjestämään lukiodiplomien suoritusmahdollisuus kaikissa koulutuksen järjestäjien oppilaitoksissa. Korkeakoulujen opiskelijavalinnan näkökulmasta tulee myös ottaa kantaa diplomien arvosanojen korottamismahdollisuuteen ja -periaatteisiin sekä ylioppilastutkinnon jo aiemmin suorittaneiden mahdollisuuksiin täydentää ylioppilastutkintoaan lukiodiplomilla.

Korkeakoulut eivät tunne tai hyödynnä diplomeja toistaiseksi kovin hyvin. Jatkossa korkeakoulujen osallistaminen diplomien kehittämistyöhön on tämänkin vuoksi tärkeää. Diplomien hyödynnettävyys riippuu kuitenkin merkittävästi myös siitä, miten niiden arvioinnissa onnistutaan ja miten korkeakoulut mahdollisesti sopivat keskenään lukiodiplomien pisteytyksen periaatteista. Opiskelijoiden tulee tietää hyvissä ajoin, mikä lukiodiplomien merkitys korkeakouluvalinnassa on.

Lukiodiplomien hyödyntämistä kehitettäessä tulisi myös ottaa huomioon, että taito- ja taideaineissa suoritettavien lukiodiplomien huomioiminen korkeakoulujen opiskelijavalinnassa voi johtaa muiden lukion oppiaineiden opiskelun ja kirjoittamisen vähenemiseen. Näin ollen, mikäli opiskelija ei saa jatko-opintopaikkaa taide- tai taitoaineita painottavasta korkeakoulusta, tämä voi heikentää hänen mahdollisuuksiaan hakea jatko-opintopaikkaa muista korkeakouluista, kun ns. teoria-aineita on ylioppilastutkinnossa mahdollisesti kirjoitettu vähemmän.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammassa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Karvi kannattaa selvityksessä esitetyistä Opetushallituksen ehdotuksista vaihtoehtoa C, jossa yleissivistävään lukiokoulutukseen sisältyvät ja (nykyisellään) lukion päättötodistusta täydentävät näytöt kytkettäisiin ylioppilastutkinnon kehittämiseen ja kyseiseen tutkintoon. Tarkemman kannan ottaminen tämän selvityksen pohjalta edellyttäisi kuitenkin tarkempaa tietoa mm. eri osapuolten rooleista kehittämistyössä.

Selvityksessä epäselväksi jäi erityisesti Ylioppilastutkintolautakunnan näkemys diplomeista sekä se, mihin perustuen diplomien arviointia kehitettäisiin lautakunnan ulkopuolisena toimintana.

Lukiodiplomien lukumäärän osalta Karvi toteaa, että kotitalouden tai käsityön diplomeja tulisi kehittää itsenäisinä jatkossakin. Ehdotetuista yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian diplomeista olisi perusteltua Lops 2021 periaatteiden mukaisesti luoda erilliset, itsenäiset diplomit. Etäopintojen vastapainona kotitalouden ja käden taitojen merkityksen tunnustaminen on jatkossa entistäkin tärkeämpää, sillä niiden avulla voidaan tukea myös opiskelijoiden itsetuntoa, elämänhallintaa ja jaksamista, joihin lukion kehittämisessä tulisi arviointi- ja tutkimustulosten perusteella tulevaisuudessa erityisesti kiinnittää huomiota.

Taito- ja taideaineiden opiskelun muuttuminen aiempaa tavoitteellisemmaksi lisää niiden arvostusta, mutta myös opiskelijoiden työkuormaa, mikäli muiden aineiden opiskelu ei samaan aikaan vähene. Erityisesti etäopintoina suoritettavat lukiodiplomit saattavat lisätä opiskelijoiden kuormittumista, sillä osa lukiolaisista kokee jatkuvan etäopiskelun ja tietokonetyöskentelyn raskaaksi ja stressaavaksi, kuten Karvin toteuttamassa Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen -hankkeessa (2021, vielä julkaisematon) on tuotu esiin. Kun etäopetus ja -opiskelu ikäluokkien pienenytessä tulevaisuudessa lisääntyy, olisi tärkeää pyrkiä ratkaisemaan siihen liittyviä haasteita tältäkin osin jo ennakoon.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemaksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Taito- ja taideaineet ovat keskeinen osa yleissivistystä, joten niiden sisällyttäminen ylioppilastutkintoon on tervetullut uudistus, joka myös nostaa niiden arvostusta. Diplomien nivominen entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta edellyttää opetuksen sisältöjen, pedagogiikan ja arvioinnin kehittämistä sekä olemassa olevan tai aiemmin hankitun osaamisen hyväksilukemista ja tunnustamista.

Lukiodiplomeja kehitettäessä olisi myös hyvä visioida jatkumoa taiteen perusopetuksen yleisten ja laaja-alaisten oppimäärien kanssa sekä pohtia niissä suoritettujen opintojen hyväksilukemista tai nivomista lukiodiplomeihin.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Koordinointi- ja ohjausvastuu kehittämistyöstä tulee jatkossakin olla Opetushallituksella. Tällä varmistetaan mm. eri alojen diplomien yhdenmukaisuus sekä koordinoitu yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien velvoittavuuden osalta tulee täsmentää, onko koulutuksen järjestäjällä jatkossa velvollisuus tarjota opiskelijalle lukion opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen oppiaineiden lisäksi myös muita lukiodiplomeja vähintään etä-, verkko- tai virtuaaliopintoina, ellei niiden

suorittaminen lähiopetuksena omassa tai esimerkiksi naapurilukiassa ole mahdollista. Opiskelijan yhdenvertaisuuden näkökulmasta tämä on tärkeä täsmennys.

Vaikka etäopetus voi mahdollistaa opintojen suorittamisen ajasta ja paikasta riippumatta, tulee muistaa, ettei etäopetus välttämättä takaa kaikille opiskelijoille tasapuolisesti mahdollisuuksia näyttää omaa osaamistaan itselleen sopivalla tavalla. Karvin toteuttaman Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen -arvioinnin (2021, vielä julkaisematon) mukaan etäopiskelu ei sovi kaikille. Osa opiskelijoista koki etäopintojen aikana avun pyytämisen vaikeammaksi ja monet myös kokivat opiskelumotivaationsa heikentyneen etäopintojen aikana.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Esitetty linjaus on tarkoituksenmukainen, sillä kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa kaikilla lukioilla on jo ennestään valmiudet ainakin peruskurssien tarjontaan. Vapaaehtoisten lukiodiplomien asemaa ei ole toimenpide-esityksessä kuitenkaan riittävästi avattu. Otettaisiinko myös ne huomioon ylioppilastutkinnossa ja jos otetaan, järjestettäisiinkö näiden diplomien opetus, arviointi ja kehittäminen samoin kuin lukioille veloitettujen diplomien kohdalla? Miten opiskelijoiden tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa kaikkia diplomeja turvataan?

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kansallinen rakenne on kannatettava, mutta sen kehittämistyöhön tulisi ottaa mukaan kehittämislukioiden lisäksi korkeakouluja, jotka diplomeja tulevat lopulta hyödyntämään. Kehittämistyöhön osallistuminen edistäisi lisäksi korkeakoulujen tietoisuutta diplomeista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista.

Myös Ylioppilastutkintolautakunnan asiantuntemuksen hyödyntäminen kansallista rakennetta kehitettäessä tulisi huomioida vähintäänkin tiedonkulun parantamiseksi. Diplomien suorittaminen jokaisella kansalliskielellä tulee varmistaa jo kansallista rakennetta kehitettäessä.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Etä-, verkko- ja virtuaaliopetuksena järjestettävien kurssien pedagogisten ratkaisujen kehittäminen on tärkeää sekä kuvataiteen, liikunnan ja musiikin diplomeissa mutta opiskelijoiden tasavertaisuuden näkökulmasta vähintään yhtä tärkeää myös muissa lukiodiplomeissa. Mikäli diplomien kehittämistyö eriytyy velvoittavien ja vapaaehtoisten diplomien välillä, saattaa niiden vertailtavuus ja arvioinnin yhdenmukaisuus vaarantua. Jos pedagogisten ratkaisujen kehittäminen keskitetään vain tiettyihin diplomeihin, miten nämä kysymykset muiden diplomien osalta ratkaistaisiin?

Taito- ja taideaineissa etäopetuksen pedagogiikkaa kehitettäessä on tärkeää huomioida riittävä määrä lähiopetusta sekä yksilöopetukseen suunnatut resurssit. Etäopetuksena suoritettavan lukiodiplomin ei tulisi minkään diplomien osalta olla ainoa vaihtoehto. Vaikka etäopetus mahdollistaa opetuksen kaikille myös sellaisissa lukioissa, joissa opetusryhmiä ei muodostu, etäopetus ei (erityisesti taito- ja taideaineissa) ole muutoin lähiopetusta kustannustehokkaampaa.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomeista tulee osa ylioppilastutkintoa, diplomien arviointia varten tarvitaan valtakunnallinen arviointijärjestelmä ja laaja asiantuntijaryhmä, joka voisi koostua esimerkiksi kaksipuolaisesti lukion opettajista, aineasiantuntijoista ja ulkopuolisista sensoreista. Näytön antamisen ja arvioinnin kriteerien kehittämisen sekä mm. yhdenmukaisuuden varmistamisen kannalta yhteistyö ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen ja kehittäjälukiodien kanssa on diplomeja kehitettäessä ensiarvoisen tärkeää.

Jatkossa tulee varmistaa, että jo aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneilla on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukiodiplomi.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla

korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien kehittämistyöhön tulee sitouttaa ja ottaa mukaan kehittämislukioiden lisäksi korkeakouluja, jotka diplomeja tulevat lopulta hyödyntämään. Pelkkä tiedon tarjoaminen tai kuuleminen ei ole kehittämisen näkökulmasta riittävää. Korkeakoulujen osallistaminen diplomien kehittämistyöhön edistää samalla niiden tuntemusta ja hyödyntämistä opiskelijavalinnoissa.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulut tulee osallistaa selvityksessä esitettyä vahvemmin diplomien kehittämis- ja arviointityöhön. Nyt niiden osallistaminen jäi selvityksessä hieman epäselväksi. Muutokset opiskelijavalinnoissa tulee toteuttaa siten, että opiskelijoilla on niistä tietoa sekä mahdollisuus valmistautua niihin hyvissä ajoin. Tässä opinto-ohjauksella on tärkeä merkitys.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Yksittäisten diplomien poistamista ja korvaamista toisilla sisältökokonaisuuksilla ei ole selvityksessä selvitetty eikä perusteltu riittävästi. On huomioitava, että eri diplomien kysyntään vaikuttaa niiden tarjonta.

Yrittäjyys- ja työelämätaitojen vahvistaminen tulevaisuuden lukiossa on keskeistä, mutta ne eivät liity pelkästään kotitalouteen, vaan kaikkien lukiodiplomien osaamisalueisiin ja niiden tavoitteisiin samalla tavalla kuin opetukseen. Lukiolain (714/2018, 15 §) edellyttämää työelämä- ja yrittäjyysosaamisen kehittämistä lukiokoulutuksessa olisi luontevaa tarjota nuorille esimerkiksi valinnaisena osana kaikkia lukiodiplomeita.

Lukiodiplomien kehittämistyössä on muistettava huomioida myös yliopistojen tiedealat, jotta voitaisiin varmistaa yhtenäinen taitopolku lukio-opinnoista korkeakouluun. Kun korkeakouluissa on tarjolla lukuisia kotitalouteen liittyviä opintoja, kotitalousdiplomin poistaminen ei ole perusteltua.

Toivottavaa olisi myös selvittää tarkemmin ko. tiedealojen tutkijoiden näkökulmia lukio-opetukseen ja lukiodiplomeihin. Lisäksi tulisi kuulla myös oppilaiden ja opiskelijoiden näkökulmia taide- ja taitoaineiden merkityksestä oman osaamisen ja elämänhallinnan kehittymisen näkökulmista sekä selvittää kotitalouden diplomin tarjontaan mahdollisesti liittyviä esteitä (esim. tilat).

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Yksittäisten diplomien poistamista ja korvaamista toisilla sisältökokonaisuuksilla ei ole selvityksessä selvitetty eikä perusteltu riittävästi. Mikäli katsotaan tarpeelliseksi tarjota erillinen teknologian lukiodiplomi, sellainen olisi mahdollista luoda erillisenä ilman että se korvaisi käsityön lukiodiplomia.

Teknologia on käsitteenä laaja-alainen. Monimerkityksisten diplomien luominen vaikeuttaisi diplomien sisältöjen, opetuksen ja arvioinnin määrittelemistä sekä hyväksi lukemista korkeakouluun haettaessa. Tässäkin korkeakoulujen kuuleminen olisi nimikkeestä päätettäessä keskeistä. Käsityön diplomin kehittämistyössä yliopistojen tiedealat on tärkeää huomioida, jotta voidaan varmistaa yhtenäinen taitopolku lukio-opinnoista korkeakouluun.

Toivottavaa olisi myös selvittää tarkemmin ko. tiedealojen tutkijoiden näkökulmia lukio-opetukseen ja lukiodiplomeihin. Lisäksi tulisi kuulla myös oppilaiden ja opiskelijoiden näkökulmia taide- ja taitoaineiden merkityksestä oman osaamisen ja elämänhallinnan kehittymisen näkökulmista.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kehittämistyö tulisi järjestää kaikkien diplomien osalta yhdenmukaisella tavalla. Opetushallituksen työryhmiä koottaessa on varmistettava niiden monipuolisuus ja asiantuntemus.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Mikäli lähiopetuksen lisäksi osa tai kaikki diplomeista on mahdollista suorittaa etäopintoina, tämä asettaa niiden arvioinnille erityisiä haasteita, joita tulisi ottaa huomioon jo säädöksiä valmisteltaessa. Tässä yhteydessä on varmistettava myös kieli- ja erityisryhmien tarpeiden huomioiminen.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

3) En osaa sanoa

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Esitetyt kustannukset vaikuttavat alimitoitetuilta. Etänä järjestettävää opetusta ja sen kustannuksia laskettaessa tulisi varmistaa, että opiskelijoilla on mahdollisuus riittävään henkilökohtaiseen ohjaukseen, joka taito- ja taideaineissa sekä opiskelijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on diplomeja kehitettäessä erityisen tärkeää. Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös kieli- ja erityisryhmien tarpeet, joka ei käynyt laskelmasta nyt riittävällä tavalla esiin.

Lukiodiplomijärjestelmän ja sen arvioinnin yhdenmukaisuuden vuoksi opettajille olisi varattava mahdollisuus osallistua täydennyskoulutukseen kaikissa lukiossa annettavissa diplomaineissa, eli vähintään kolmelle opettajalle jokaisessa lukiossa.

Selvityksessä tai sen kustannusvaikutuslaskelmissa ei käy myöskään ilmi sitä, mitä kaikkia diplomeja ehdotetaan loppujen lopuksi pidettäväksi tarjolla, miten näitä vapaaehtoisia diplomeja aiotaan kehittää ja millaisia kustannusvaikutuksia niistä aiheutuu.

Peltoniemi Harri
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Kamppi Päivi
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus - Karvi / Yleissivistävä koulutus ja
varhaiskasvatus